

دانشگاه شاهرود
پایه

اقتصاد کلان ۱

دکتر فرهاد خدادادکاشی

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه ملی، که یک واجب دینی است.^۱

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چندهزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و ... همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد و در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه منابع و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و پر بار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی مجامع و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه مطالعه هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نمی‌باشد.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره دانش و معرفت است و کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

۱. پیام مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز هفته کتاب ۷۲/۱۰/۴

سوره‌ای که بر آن فرستاده عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «إِقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جویای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با جدیت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی عزیزانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه خطیر یاری می‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منزلگاه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	یازده
راهنمای مطالعه.....	پانزده
هدف‌های آموزشی کتاب.....	نوزده
فصل اول: حوزه و قلمرو اقتصاد کلان.....	۱
هدف کلی.....	۱
هدف‌های یادگیری.....	۱
مقدمه.....	۲
۱-۱ تعریف علم اقتصاد.....	۳
۲-۱ اقتصاد خرد و کلان: موضوع، ارتباط و تفاوت آن‌ها.....	۵
۱-۲-۱ موضوع خرد و کلان.....	۵
۲-۲-۱ ارتباط خرد و کلان.....	۶
۳-۲-۱ تفاوت خرد و کلان.....	۷
۳-۱ متغیرها و مفاهیم کلیدی اقتصاد کلان.....	۱۲
۴-۱ اهداف اقتصاد کلان.....	۲۶
۵-۱ سیر تحولات اقتصاد کلان.....	۳۲
۱-۵-۱ تکوین اقتصاد کلان.....	۳۲
۱-۵-۲ مکاتب فکری.....	۳۳
۳-۵-۱ بحث وجدل پیرامون کارایی سیاست‌های کلان اقتصادی.....	۳۷
۶-۱ محدودیت‌های اقتصاد کلان.....	۴۰
خلاصه فصل اول.....	۴۳
خودآزمایی فصل اول.....	۴۵
فصل دوم: ابزار تحلیلی و شیوه تفکر اقتصادی.....	۴۷
هدف کلی.....	۴۷
هدف‌های یادگیری.....	۴۷
مقدمه.....	۴۸

۴۹	۱-۲ کارایی
۴۹	۱-۱-۲ مرز امکانات تولید
۵۲	۲-۱-۲ شکل مرز امکانات تولید
۵۵	۳-۱-۲ انتقال مرز امکانات تولید
۵۶	۴-۱-۲ کارایی و مرز امکانات تولید
۵۸	۲-۲ هزینه فرصت
۶۲	۳-۲ تصمیم‌گیری بر مبنای نهایی گرایی
۶۴	۴-۲ کارآفرینی
۶۵	۱-۴-۲ اهداف، گزینه‌های مختلف و محدودیت‌ها
۶۵	۲-۴-۲ عنصر کارآفرینی در تصمیم‌گیری
۶۶	۵-۲ هزینه مبادله
۶۶	۱-۵-۲ هزینه کسب اطلاعات
۶۷	۲-۵-۲ هزینه مذاکره و قرارداد
۶۸	۳-۵-۲ هزینه مبادله و حقوق مالکیت
۶۹	۶-۲ اقتصاد اثباتی و هنجاری
۷۱	۱-۶-۲ کارایی و انصاف
۷۳	۲-۶-۲ اختلاف عقیده اقتصاددانان
۷۴	۷-۲ ابزار تحلیلی و زبان اقتصاد
۷۹	خلاصه فصل دوم
۸۰	خودآزمایی فصل دوم

فصل سوم: حسابداری ملی..... ۸۳

۸۳	هدف کلی
۸۳	هدف‌های یادگیری
۸۴	مقدمه
۸۴	۱-۳ تاریخچه حسابداری ملی در جهان و ایران
۸۸	۲-۳ چارچوب حسابداری ملی
۸۹	۱-۲-۳ جریان دوری تولید و درآمد
۹۴	۲-۲-۳ مؤسسات مالی و جریان دوری وجوه
۹۶	۳-۲-۳ برابری درآمد ملی و محصول ملی
۱۰۲	۴-۲-۳ جریان وجوه با حضور دولت
۱۰۵	۵-۲-۳ جریان وجوه در یک اقتصاد باز
۱۰۷	۶-۲-۳ تزریق و نشت
۱۰۸	۳-۳ اتحاد اساسی حسابداری ملی
۱۱۱	۴-۳ اندازه‌گیری سطح فعالیت‌های اقتصادی
۱۲۰	۵-۳ حساب‌های ملی و نحوه استخراج آن‌ها
۱۲۱	۱-۵-۳ محاسبه محصول ناخالص ملی (GNP)
۱۲۶	۲-۵-۳ درآمد ملی (NI)
۱۳۳	۳-۵-۳ درآمد شخصی

۱۳۶.....	۳-۵-۴ درآمد قابل تصرف
۱۳۶.....	۳-۶ رابطه بین مفاهیم و متغیرهای مختلف حسابداری ملی
۱۳۸.....	۳-۷ متغیرهای جاری و ثابت
۱۴۲.....	۳-۸ متغیرهای اسمی و واقعی - شاخص قیمت‌ها
۱۴۵.....	۳-۸-۱ شاخص قیمت و انواع آن
۱۵۴.....	۳-۸-۲ شاخص قیمت و تغییر سال پایه
۱۵۶.....	۳-۹ منابع آماری برای تدوین حساب‌های ملی و مشکلات حسابداری ملی
۱۶۰.....	خلاصه فصل سوم
۱۶۲.....	پاسخ تمرین‌های فصل سوم
۱۶۳.....	خودآزمایی فصل سوم
۱۶۵.....	فصل چهارم: نظریه تعیین درآمد ملی.....
۱۶۵.....	هدف کلی
۱۶۵.....	هدف‌های یادگیری
۱۶۶.....	مقدمه
۱۶۷.....	۴-۱ نظرات مختلف راجع به کارکرد اقتصاد
۱۷۰.....	۴-۲ الگوی تعیین درآمد کینز: تقاضای کل و اجزای آن
۱۸۱.....	۴-۳ تعیین سطح درآمد تعادلی: رویکرد برابری عرضه و تقاضای کل
۱۹۱.....	۴-۴ درآمد تعادلی: رویکرد برابری سرمایه‌گذاری و پس‌انداز
۱۹۹.....	۴-۵ تغییر در مخارج مستقل و تأثیر آن بر درآمد ملی - ضریب فراینده
۲۰۳.....	۴-۵-۱ اثر فراینده
۲۰۴.....	۴-۵-۲ نحوه عمل فراینده
۲۰۷.....	۴-۵-۳ استخراج ضریب فراینده
۲۱۱.....	۴-۶ تناقض یا معمای خست
۲۱۳.....	خلاصه فصل چهارم
۲۱۴.....	پاسخ تمرین‌های فصل چهارم
۲۱۵.....	خودآزمایی فصل چهارم
۲۱۷.....	فصل پنجم: نظریه تعیین درآمد ملی با حضور دولت و بخش خارجی.....
۲۱۷.....	هدف کلی
۲۱۷.....	هدف‌های یادگیری
۲۱۸.....	مقدمه
۲۲۰.....	۵-۱ مخارج و مالیات‌های دولت
۲۲۳.....	۵-۲ نحوه تعیین درآمد ملی با حضور دولت
۲۲۷.....	۵-۳ فراینده مخارج دولت
۲۲۸.....	۵-۳-۱ نحوه عمل فراینده مخارج دولت
۲۲۹.....	۵-۳-۲ استخراج ضریب فراینده مخارج دولت: روش اول
۲۳۱.....	۵-۳-۳ استخراج ضریب فراینده مخارج دولت: روش دوم
۲۳۲.....	۵-۴ مالیات یکجا و تعیین سطح درآمد تعادلی: فراینده مالیات
۲۳۶.....	۵-۴-۱ فراینده مالیات

۲۳۷	۴-۲ نحوه عمل فزاینده مالیات
۲۳۸	۴-۳ استخراج ضریب فزاینده مالیات یکجا: روش اول
۲۳۹	۴-۴ استخراج ضریب فزاینده مالیات: روش دوم
۲۴۰	۵-۵ ضریب فزاینده بودجه متوازن
۲۴۳	۶-۵ مالیات بر درآمد و تعیین سطح درآمد ملی
۲۵۰	۷-۵ سیاست مالی و بودجه دولت
۲۵۳	۷-۱-۵ تثبیت‌کننده‌های خودکار
۲۵۶	۷-۲ تشخیص سیاست مالی اختیاری و خودکار
۲۵۸	۷-۳ بودجه اشتغال کامل و تعیین ساختار بودجه
۲۶۱	۵-۸ تعیین درآمد ملی با توجه به بخش خارجی
۲۶۵	۵-۸-۱ نحوه تعیین درآمد ملی با حضور بخش خارجی
۲۶۹	۵-۸-۲ ضرایب فزاینده در الگوی چهار بخشی
۲۷۷	خلاصه فصل پنجم
۲۷۹	پاسخ تمرین‌های فصل پنجم
۲۸۳	خودآزمایی فصل پنجم
۲۸۵	فصل ششم: نظریه‌های مصرف
۲۸۵	هدف کلی
۲۸۵	هدف‌های یادگیری
۲۸۶	مقدمه
۲۹۰	۶-۱ تابع مصرف کینز: نظریه درآمد مطلق
۲۹۱	۶-۱-۱ نظریه مصرف کینز و پیش‌بینی رکود اقتصادی
۲۹۲	۶-۱-۲ واقعیات و مشاهدات تجربی
۲۹۴	۶-۱-۳ علل عدم موفقیت نظریه کینز در پیش‌بینی مصرف آتی
۲۹۵	۶-۲ مصرف کوتاه‌مدت و بلندمدت
۳۰۱	۶-۳ نظریه درآمد نسبی (دوزنبری)
۳۰۶	۶-۴ نظریه درآمد دائمی (فریدمن)
۳۱۰	۶-۵ نظریه درآمد دائمی و توابع مصرف بلندمدت و کوتاه‌مدت
۳۱۴	۶-۶ نظریه دوران زندگی (آندو-مادیلیانی)
۳۱۷	۶-۷ تابع مصرف کوتاه‌مدت و بلندمدت
۳۲۲	۶-۸ سایر متغیرهای مؤثر بر مصرف
۳۲۴	۶-۹ تعدیل درآمد دائمی نسبت به درآمد واقعی
۳۲۶	خلاصه فصل ششم
۳۲۸	پاسخ تمرین‌های فصل ششم
۳۳۱	خودآزمایی فصل ششم
۳۳۳	فصل هفتم: سرمایه‌گذاری و تعادل در بازار کالا
۳۳۳	هدف کلی
۳۳۳	هدف‌های یادگیری
۳۳۴	مقدمه

۳۳۹	۱-۷ نظریه ارزش حال
۳۴۴	۲-۷ محاسبه ارزش حال جریان درآمدی
۳۴۸	۳-۷ تصمیم‌گیری راجع به اجرای طرح سرمایه‌گذاری (ارزیابی طرح‌های سرمایه‌گذاری)
۳۵۰	۱-۳-۷ ارزیابی طرح‌های سرمایه‌گذاری: روش اول
۳۵۳	۲-۳-۷ ارزیابی طرح‌های سرمایه‌گذاری: روش دوم
۳۵۸	۴-۷ نظریه اساسی سرمایه‌گذاری
۳۵۸	۱-۴-۷ سرمایه‌گذاری خانوار (الگوی مصرف بین دوره‌ای فشر)
۳۶۲	۲-۴-۷ رابطه میزان سرمایه‌گذاری و نرخ بهره
۳۶۵	۵-۷ نظریه شتاب
۳۶۷	۱-۵-۷ انتقاد بر نظریه شتاب
۳۶۹	۲-۵-۷ نظریه شتاب انعطاف‌پذیر
۳۷۲	۶-۷ نظریه نئوکلاسیک سرمایه
۳۷۶	۷-۷ نظریه منابع داخلی
۳۷۸	۸-۷ سرمایه‌گذاری و جیره‌بندی اعتبارات
۳۸۰	۹-۷ نظریه سرمایه‌گذاری q
۳۸۳	۱۰-۷ سایر متغیرهای مؤثر بر موجودی سرمایه
۳۸۶	۱۱-۷ تعادل در بازار کالا و منحنی IS
۳۸۷	۱-۱۱-۷ عوامل مؤثر بر پس‌انداز برنامه‌ریزی شده (پس‌انداز مطلوب)
۳۸۹	۲-۱۱-۷ عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری مطلوب
۳۹۱	۳-۱۱-۷ انتقال منحنی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
۳۹۳	۱۲-۷ استخراج منحنی IS: روش اول
۳۹۵	۱-۱۲-۷ استخراج منحنی IS: روش دوم
۳۹۷	۲-۱۲-۷ استخراج منحنی IS به صورت جبری
۳۹۹	۳-۱۲-۷ نقاط خارج از منحنی IS
۴۰۱	۴-۱۲-۷ انتقال منحنی IS
۴۰۹	خلاصه فصل هفتم
۴۱۰	پاسخ تمرین‌های فصل هفتم
۴۱۷	خودآزمایی فصل هفتم
۴۲۳	پاسخ خودآزمایی‌ها
۴۴۵	فهرست منابع
۴۴۷	واژه‌نامه انگلیسی - فارسی
۴۵۱	فهرست نمایه

پیشگفتار

این کتاب برای دانشجویان کارشناسی اقتصاد تهیه و تدوین شده است. هدف این کتاب آشنایی مقدماتی دانشجویان با اقتصاد کلان به ساده‌ترین شکل ممکن است. اقتصاد کلان یکی از شاخه‌های علم اقتصاد است که نتیجه فعالیت‌های اقتصادی تمامی عاملین اقتصادی مثل افراد، خانوارها، شرکت‌ها ... و دولت را در قالب متغیرهایی مثل تولید کل، مصرف کل، بیکاری، تورم، تراز پرداخت‌ها، صادرات و واردات بررسی می‌کند. این متغیرها به متغیرهای کلان اقتصادی یا متغیرهای کلی اقتصاد موسوم‌اند.

مطالعه اقتصاد کلان از دو جنبه بسیار جذاب است. اول آنکه اقتصاد کلان با موضوعاتی مرتبط است که زندگی روزمره همه ما را متأثر می‌کنند مثل تورم، تولید کل و بیکاری. دوم آنکه این شاخه علم اقتصاد همواره با تحول و پیشرفت همراه بوده است. اقتصاد کلان از دهه هفتاد میلادی شاهد چالش‌های فراوان بوده است و همین امر موجب تحول و پیشرفت نظریه اقتصاد کلان شد. تا اواخر دهه شصت میلادی، نظریه اشتغال عمومی کینز، اقتصاددانان انگلیسی، از اقبال عمومی برخوردار بود و در حوزه سیاست‌گذاری از نظرات و الگوی اقتصاد کلان وی استفاده می‌شد. از دهه ۷۰ میلادی به بعد اقتصاد کشورهای بزرگ صنعتی با شرایط جدیدی مثل رکود و تورم هم‌زمان روبرو شدند به‌طوری‌که نظریه اقتصاد کلان کینز قادر به توضیح آن نبود. بر همین اساس هم در محافل علمی و دانشگاهی و هم در حوزه سیاست‌گذاری انتقادات فراوانی به نظریه اشتغال عمومی کینز وارد آمد که در نتیجه آن نظریه‌های جدیدتری به متون اقتصاد کلان معرفی شد. بخشی از این نظریه‌های جدید مثل نظر پولیون و نظریه نئوکلاسیک در تبیین با نظریه کینز بودند. البته اقتصاددانان طرفدار کینز که به نئوکینزین‌ها موسوم‌اند در جهت

رفع مشکلات و محدودیت‌های نظریه کینز تلاش کردند. در مجموع، تلاش علمی مخالفین کینز و پیروان کینز به توسعه و پیشرفت نظریه اقتصاد کلان بسیار کمک کرده است.

در نگارش این کتاب کوشش شده است نظریه اقتصاد کلان به ساده‌ترین شکل ممکن بیان شود تا دانشجویان نسبت به نحوه عملکرد اقتصاد آشنایی مقدماتی پیدا کنند و رفتار متغیرهای کلان اقتصادی و نحوه تعامل آن‌ها را درک کنند. در این کتاب مشابه سایر کتاب‌های مقدماتی اقتصاد کلان برای توضیح نحوه عملکرد اقتصاد عمدتاً نظریه کینز مطرح شده است. البته دانشجویان در دروس بعدی اقتصاد کلان با نظریه اقتصاد کلان مکاتب دیگر آشنا خواهند شد. برای انتقال مطالب به دانشجویان علاوه بر بیان توصیفی موضوعات و نظریه‌های اقتصاد کلان از بیان نموداری و جبری البته به شکل ساده استفاده شده است. برای درک بهتر موضوعات از مقادیر سری زمانی متغیرهای کلان اقتصاد ایران استفاده گردید.

قبل از معرفی بخش‌های مختلف این کتاب لازم به توضیح است که این کتاب در سال ۱۳۸۳ به عنوان کتاب درسی دانشجویان رشته اقتصاد توسط انتشارات دانشگاه پیام‌نور منتشر شد. در نگارش این کتاب تلاش شد ضمن معرفی نظریه اقتصاد کلان به آمار متغیرهای کلان اقتصاد ایران اشاره شود و به همین منظور از همان ابتدای کتاب به شواهدی از اقتصاد کلان ایران اشاره شد. برخلاف کتاب‌های اقتصاد کلان به زبان فارسی، در این کتاب فصل سوم به حسابداری ملی اختصاص یافت تا اولاً دانشجویان با شیوه حسابداری ملی آشنا شوند و ثانیاً درک بهتری از متغیرهای کلان اقتصادی داشته باشند. با توجه به مرور زمان و فاصله گرفتن از سال ۱۳۸۳، تصمیم بر آن شد که داده‌های مربوط به اقتصاد کلان به هنگام شود و همچنین بخش‌هایی از کتاب تجدیدنظر گردد و بخش‌هایی نیز به کتاب اضافه شود. بر همین اساس از سال ۱۳۹۵ جهت به هنگام کردن داده‌ها و تغییر محتوای متن متناسب با داده‌های جدیدتر اقدام شد و علاوه بر این تعیین درآمد ملی با حضور بخش خارجی به کتاب اضافه شد. در انجام این تغییرات از همکاری سرکار خانم وجیهه میکائیلی دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه پیام‌نور بهره‌مند بودم و ایشان با اختصاص وقت قابل توجه و با استفاده از پایگاه اطلاعاتی بانک مرکزی در به‌روزرسانی داده‌ها و تطبیق متن با توجه به داده‌های جدید و سایر اصلاحات، مشارکت

فعالانه داشتند و بدین وسیله از ایشان تشکر می‌کنم. علاوه بر این از مهندس فرنیاء معاون محترم دفتر تدوین دانشگاه پیام نور بابت پیشنهادشان جهت اصلاح شکلی این کتاب تشکر می‌کنم.

این کتاب در ۷ فصل سازمان‌دهی شده است. در فصل اول به تعریف علم اقتصاد و اقتصاد کلان و سؤال‌ها و نظریه‌های اساسی اقتصاد کلان اشاره می‌شود. سیر تحولات اقتصاد کلان نیز در فصل اول بحث می‌شود. در فصل دوم با مفاهیم اساسی اقتصاد و نحوه تفکر اقتصادی آشنا می‌شویم. در فصل سوم با استفاده از ارزش متغیرهای کلان اقتصادی ایران، چارچوب حسابداری ملی به‌طور مفصل معرفی می‌شود. درواقع فصل سوم این کتاب یکی از مشخصات بارز آن است که این کتاب را از سایر کتاب‌های اقتصاد کلان که به زبان فارسی منتشر شده‌اند متمایز می‌سازد. در فصل‌های چهارم و پنجم نحوه تعیین درآمد ملی در حالت‌های مختلف بحث می‌شود. در فصل ششم نظریه‌های مصرف و در فصل هفتم نظریه‌های سرمایه‌گذاری مطرح می‌شوند. برای کمک به درک بهتر دانشجویان سعی شده است این کتاب به‌صورت خودآموز نگارش شود و مسائل متعدد در داخل و در انتهای هر فصل لحاظ گردد.

فرهاد خداداد کاشی

شهریور ۱۴۰۰

راهنمای مطالعه

کتاب حاضر که هم‌اکنون آماده مطالعه آن هستید، مربوط به درس اقتصاد کلان (۱) است که بر اساس سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی ستاد انقلاب فرهنگی تنظیم شده است. از آنجاکه نظام آموزش دانشگاه پیام‌نور، بر اساس سیستم آموزش از راه دور پایه‌ریزی شده است کوشش شده است تا در حد امکان این کتاب به صورت خودآموز تهیه گردد. لازم به یادآوری است که تا سال ۱۳۹۶ در برنامه درسی کارشناسی اقتصاد، دو درس چهار واحدی اقتصاد کلان (۱) و اقتصاد کلان (۲) در نظر گرفته شده بود و بر همین اساس این کتاب مشتمل بر هفت فصل به عنوان منبع درسی اقتصاد کلان (۱) در دانشگاه پیام‌نور به دانشجویان معرفی شده بود. از سال ۱۳۹۶ به بعد، سه درس اقتصاد کلان (۱)، اقتصاد کلان (۲) و اقتصاد کلان (۳) برای دانشجویان مقطع کارشناسی اقتصاد در نظر گرفته شد. بر این اساس به منظور هماهنگی با تغییر ایجادشده در برنامه درسی، تصمیم گرفته شد دانشجویان رشته اقتصاد در دانشگاه پیام‌نور شش فصل اول کتاب حاضر را به عنوان برنامه درسی اقتصاد کلان (۱) مطالعه کنند و فصل هفتم این کتاب به عنوان بخشی از برنامه درسی اقتصاد کلان (۲) در نظر گرفته شد.

برای استفاده بهینه از مطالب این کتاب، لازم است نکات زیر را به دقت مورد توجه قرار دهید:

۱. مطالعه هر فصل با دقت و درک کامل انجام گردد و قبل از فراگیری کامل یک فصل به فصل دیگر مراجعه نکنید.

۲. هرچند هر فصل به صورت مستقل تدوین شده است اما بی تردید تمام فصل‌ها با یکدیگر در ارتباط هستند و به ویژه وجود مفاهیم پیش‌نیاز در یک فصل، ایجاب می‌کند که فصل قبل را با دقت مطالعه کنید و مطمئن شوید که آمادگی کامل برای شروع فصل بعد را دارید.

۳. در این کتاب چندگونه سؤال مطرح شده است: گروه اول سؤالاتی که در مسیر توضیح مطالب درس و در متن درس مطرح شده است. این سؤالات به صورت مثال یا مسئله نمونه طرح شده‌اند و راه حل نیز در ادامه متن ارائه می‌شود. درواقع نویسنده از طریق این مسائل قصد توضیح دقیق‌تر و سهل‌تر را دارد. گروه دوم، سؤالاتی است که در متن هر فصل به صورت تمرین آمده است. پاسخ بعضی از تمرین‌ها به عهده دانشجو است و پاسخ تعداد دیگری از تمرین‌ها در پایان هر فصل ارائه شده است. این سؤالات کمک می‌کند تا دانشجو به صورت مستقل نسبت به پیدا کردن راه حل کوشش کند. مسائل و تمرین‌هایی که در متن با آن مواجه می‌شوید شما را برای مواجه شدن با مطالب درسی جدید آماده می‌سازد. گروه سوم، سؤالاتی است که در پایان هر فصل تحت عنوان خودآزمایی مطرح می‌شوند. پاسخ خودآزمایی‌های در انتهای کتاب ارائه شده است. طرح سؤالات مختلف و به شکل‌های متفاوت این امکان را به دانشجویان می‌دهد که توانایی‌ها و قابلیت‌های خود را به خوبی افزایش دهند.

۴. در پاسخ به سؤالات اگر با مشکل مواجه شدید پیشنهاد می‌شود مطالب مربوط به فصل موردنظر را مجدداً مرور کنید و در صورتی که باز قادر به حل مسئله نیستید ضروری است سؤال را در کلاس رفع اشکال مطرح کنید تا به کمک استاد، پاسخ سؤال موردنظر را بیابید.

۵. اگرچه کوشش شده است متن حاضر به صورت خودآموز آماده گردد تا دانشجو به صورت مستقل قادر به مطالعه کتاب و فراگیری مطالب باشد اما حضور در جلسات رفع اشکال برای دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بسیار مفید است.

۷. در ابتدای کتاب، هدف‌های آموزشی کتاب و در ابتدای هر فصل هدف‌های آموزشی فصل تدوین شده است. شما با مطالعه این هدف‌ها می‌توانید جهت‌گیری مطالعه خود و نکاتی که موردنظر مؤلف بوده است را به خوبی درک کنید و با دقت بر روی مطالب و مفاهیم کلیدی تسلط خود را بر مطالب کتاب افزایش داده و نهایتاً به هدف‌های آموزشی دست یابید.

در پایان از اساتید فرهیخته و دانشجویان گرامی تقاضا می‌کنم نظر ارزشمند و سازنده خود در مورد محتوا، نحوه نگارش، ایرادات و هرگونه پیشنهاد در مورد این کتاب را به مؤلف کتاب منعکس کنید تا در نوبت‌های بعدی چاپ با بهره‌گیری از نظرات و تذکرات شما نسبت به رفع ایرادات و بهبود کیفیت کتاب اقدام شود. در پایان برای تمام مشتاقان تحصیل به‌ویژه دانشجویان رشته اقتصاد دانشگاه پیام نور آرزوی بهروزی و رضایت از زندگی دارم.

موفق و پیروز باشید

هدف‌های آموزشی کتاب

هدف نهایی

دانشجویان پس از مطالعه این کتاب با مبانی اصلی اقتصاد آشنا شده و نظرات مختلف را در مورد سرمایه‌گذاری، درآمد ملی و مصرف خواهند آموخت.

برای دستیابی به هدف نهایی این کتاب لازم است دانشجویان به هدف‌های مرحله‌ای زیر دست یابند.

۱. آشنایی با حوزه کلی اقتصاد و نقاط مشترک و تفاوت بین اقتصاد خرد و کلان
 ۲. آشنایی با ابزار تحلیلی و شیوه تفکر اقتصادی
 ۳. آشنایی با متغیرهای کلان اقتصادی و نحوه اندازه‌گیری آن‌ها از طریق حسابداری ملی
 ۴. آشنایی با نظریه تعیین درآمد و نحوه تعیین درآمد ملی بر اساس نظریه کینز
 ۵. فراگیری چگونگی تعیین درآمد ملی در یک اقتصاد چندبخشی
 ۶. آشنایی با نظریه‌های مختلف مصرف و وجوه اشتراک و افتراق آن‌ها
 ۷. آشنایی با مفهوم سرمایه‌گذاری، سرمایه و فراگیری انواع و عوامل مؤثر بر آن‌ها
- امید است دانشجویان در پایان مطالعه این کتاب به هدف‌های آموزشی موردنظر دست یابند.

